

**บทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี**
**Administrator's Role and Quality System Management of World-Class Standard
School Under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi**

ดาววัน เฉลิมจรัสกุล¹ และ นุชนรา รัตนศิริระประภา²
Dawan Chaloejaraskul¹ and Nuchnara Rattanasiraprapa²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ¹olepeepo1990@gmail.com

Retrieved: November 24, 2025; Revised: November 29, 2025; Accepted: December 1, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบบทบาทผู้บริหาร 2) เพื่อทราบการบริหารจัดการระบบคุณภาพ และ 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/หัวหน้างาน และครู จำนวน 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็น มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .988 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทด้านสารสนเทศ และบทบาทด้านการตัดสินใจ

2. การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ และการนำองค์กร

3. บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร; การบริหารจัดการระบบคุณภาพ; โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

This Article aimed to study 1) examine the roles of school administrators, 2) investigate quality management practices, and 3) determine the relationship between the roles of school administrators and quality management in international standard schools under the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office. This research employed a descriptive research design. The population consisted of 28 international standard schools under the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office, with 8 respondents from each school, including school directors/assistant directors, department heads, and teachers, totaling 224 participants. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.988 and content validity ranging from 0.6 to 1.0. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research results were found as follows;

1. The administrator's role in world-class standard schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi were at the highest level. Considering individual aspects, all were at the highest level, arranged in descending order of mean scores as follows: interpersonal roles, informational roles, and decisional roles.

2. The quality system management in world-class standard schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was at the highest level. When examined by each aspect, all were also at the highest level, arranged in descending order of mean scores as follows: strategic planning, process management, measurement, analysis, and knowledge management, personnel focus, student and stakeholder focus, results, leadership.

3. The administrator's role and the quality system management in world-class standard schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi were positively correlated at a high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Administrator Roles; Quality System Management; World-Class Standard Schools

บทนำ

ในยุคที่ระบบการศึกษาไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก โรงเรียนจำเป็นต้องยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ การขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่มาตรฐานคุณภาพดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการผลักดัน กระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียง การบริหารงานทั่วไป หากแต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพ ผู้สร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ รวมถึงผู้กำกับ ติดตาม และประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้บริหารที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ และสามารถบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารจึงมีผลต่อคุณภาพ การศึกษา ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

โรงเรียน ผู้บริหารที่มีความสามารถในการวางแผน กำกับ และพัฒนาระบบคุณภาพอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากการรวบรวมเอกสาร รายงานผลการดำเนินการประจำปี รายงานผลการประเมินตนเอง และเอกสารอื่น ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและสถานศึกษาในสังกัด ย้อนหลัง 3 ปี พบว่ามีจุดที่ควรพัฒนาซึ่งเชื่อมโยงกับบทบาทของผู้บริหารทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสารสนเทศ และด้านการตัดสินใจอย่างชัดเจนคือ 1) ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน 2) ควรมีการนิเทศ กำกับ และติดตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารยังมีข้อจำกัดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ 4) มีการจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารสถานที่ในบางครั้งเกิดความล่าช้า และ 5) ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองและผลักดันให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามมาตรฐานตำแหน่งให้สูงขึ้น นอกจากนี้จากรายงานการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านคุณภาพทางการศึกษา โดยดูจากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนในปีการศึกษา 2563 และในปีการศึกษา 2564 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง และจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี, 2565) และจากการติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลายการทดสอบระดับชาติยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และการทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำและมีความแปรปรวนของคะแนนสูง นอกจากนี้ผลการเข้าร่วมการประเมินระดับนานาชาติ ทั้งโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) และโครงการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อันเป็นวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์นานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study: TIMSS) ยังสะท้อนให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยต่ำกว่ามาตรฐานสากลในหลายด้านเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการระบบคุณภาพยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารตามแนวคิดของมินซ์เบิร์ก (Mintzberg) และศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามคู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อทราบการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทบาทผู้บริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก
2. การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก
3. บทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กัน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จากตำรา เอกสาร วารสาร และรายงานการวิจัย จากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหาร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 1989) ที่ได้กล่าวว่า งานของผู้บริหารสามารถอธิบายในแง่ของ “บทบาท” หรือชุดพฤติกรรมที่ถูกจัดระบบและสัมพันธ์กับตำแหน่ง ประกอบด้วยบทบาททั้งหมด 10 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal roles) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นโดยตรงจากอำนาจตามตำแหน่งทางการ และเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างบุคคลภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ ผู้นำเชิงสัญลักษณ์ (Figurehead) ผู้นำองค์กร (Leader) และผู้ประสานงาน (Liaison) 2) บทบาทด้านสารสนเทศ (Informational roles) เป็นบทบาทที่ทำให้ผู้บริหารเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร ทั้งในฐานะผู้รับและผู้ส่งในองค์กร การเข้าใจ ผู้ได้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาข้อมูล ที่จำเป็นของระบบ ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรอันจะส่งผลให้ผู้บริหารเป็นผู้ชำนาญการขององค์กรที่มีคลังข้อมูลที่ดีที่สุด ได้แก่ ผู้กำกับติดตาม (Monitor) ผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (Dissertation) และผู้ประชาสัมพันธ์ (Spokesperson) 3) บทบาทด้านการตัดสินใจ (Decisional roles) เป็นบทบาทที่สำคัญซึ่งจะทำให้ผู้บริหารเป็นนักตัดสินใจ ได้แก่ ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ผู้จัดสิ่งรบกวน (Disturbance handier) ผู้จัดสรรทรัพยากร (Allocator) และผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator) ต่อมาฮิตท์ ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland and Hoskisson, 2011) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติและบทบาทของผู้นำที่มีประสิทธิผลไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Determining strategic direction) คือความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กร และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ 2) การบริหารทรัพยากรในองค์กร (Effectively managing the firm's resource-portfolio) คือความสามารถในการใช้กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรในองค์กรทั้งในด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านี้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ (Sustaining an effective organizational culture) คือความสามารถในการกำหนดเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก 4) การมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม (Emphasizing ethical practices) คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่น่าไว้วางใจ และมีการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และ 5) การจัดตั้งควบคุมองค์กรให้สมดุล (Establishing balanced organizational-control) คือการจัดการบริหารงานดูแลในกระบวนการทำงานให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ นอกจากนี้ ยุคส์ (Yukl, 2019) ยังได้เสนอการจำแนกบทบาทหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมที่มุ่งเน้นงาน (Task-Oriented Behaviors) ซึ่งเป็นบทบาทที่เกี่ยวกับการทำให้งานดำเนินไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องสามารถวางแผน ชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบกำกับติดตาม

งาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานได้อย่างเหมาะสม 2) พฤติกรรมที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ (Relations-Oriented Behaviors) ซึ่งเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรภายในองค์กร ผู้บริหารต้องสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ พัฒนาบุคลากร และสร้างความร่วมมือภายในทีม 3) พฤติกรรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง (Change-Oriented Behaviors) ซึ่งเน้นบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำการพัฒนาและปรับตัวขององค์กร ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มและนวัตกรรม กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สร้างคุณค่า และสนับสนุนการเรียนรู้ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง และ 4) พฤติกรรมที่มุ่งเน้นความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอก (External and Participative Behaviors) ซึ่งผู้บริหารต้องมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก สร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

และผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ตามคู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ได้กล่าวถึงโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ถูกนำมาใช้เป็นมาตรการสำคัญเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาไทยให้เทียบเท่าระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายมุ่งสร้างผู้เรียนให้เติบโตเป็นพลโลก (World Citizen) ที่มีสมรรถนะสูง ทั้งด้านวิชาการ การสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ความคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงานที่มีคุณค่า และการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พร้อมทั้งพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งระบบการบริหารจัดการคุณภาพดังกล่าวครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร คือ การที่ผู้บริหารกำหนดทิศทางการพัฒนา วางกรอบความคิดร่วมของบุคลากร และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ทุกฝ่ายมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างมีพลังร่วมกัน 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ คือ การใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์สถานการณ์ มากำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การยึดความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยพิจารณาจากความคาดหวัง ความพึงพอใจ และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาตอบสนองต่อทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ คือ การบริหารข้อมูลในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการนำผลที่ได้เผยแพร่และใช้ประโยชน์ เพื่อยกระดับการทำงานและสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กร 5) การมุ่งเน้นบุคลากร คือ การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการทำงานอย่างเต็มที่ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง 6) การจัดการกระบวนการ คือ การจัดระบบงานภายในโรงเรียนให้มีความชัดเจน เป็นขั้นเป็นตอน และพร้อมต่อการปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายและเกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังในทุกด้าน และ 7) ผลลัพธ์ คือ สิ่งที่จะสะท้อนคุณภาพของการดำเนินงานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณภาพของผู้เรียน บริการศึกษา หรือประสิทธิภาพด้านการบริหาร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จโดยรวมขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารตามแนวคิดของมินซ์เบิร์ก (Mintzberg) และการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามคู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทบาทผู้บริหาร (X_{tot})	การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล (Y_{tot})
1. บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_1) 2. บทบาทด้านสารสนเทศ (X_2) 3. บทบาทด้านการตัดสินใจ (X_3)	1. การนำองค์กร (Y_1) 2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Y_2) 3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Y_3) 4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Y_4) 5. การมุ่งเน้นบุคลากร (Y_5) 6. การจัดการกระบวนการ (Y_6) 7. ผลลัพธ์ (Y_7)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 8 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/หัวหน้างาน จำนวน 2 คน และ 3) ครู จำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 224 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และ 5) ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 บทบาทผู้บริหาร (X_{tot}) ตามแนวคิดของมินซ์เบิร์ก (Mintzberg)

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการระบบคุณภาพ (Y_{tot}) ตามคู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนัก 5 ระดับ

ผู้วิจัยตั้งกระทู้คำถาม เพื่อมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยตีความจากนิยามของตัวแปรที่ศึกษา แล้วนำแบบสอบถามที่ดำเนินการสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective congruence) ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 4 โรงเรียน ได้ข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 32 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาความเที่ยง (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) เท่ากับ .988 ตัวแปรบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - coefficient) เท่ากับ .937 และตัวแปรการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) เท่ากับ .984 แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ต่อมาผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำส่งแบบสอบถามไปยังประชากรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูล รวบรวมคะแนน ลงรหัสข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำอธิบายสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency: f) ร้อยละ (Percentage: %) มัชฌิมเลขคณิต (Population Mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Population Standard Deviation: σ) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient: r_{xy})

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทด้านสารสนเทศ และบทบาทด้านการตัดสินใจ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหาร โดยภาพรวม (X_{tot})

(n=224)

ด้าน	บทบาทผู้บริหาร โดยภาพรวม (X_{tot})	มัชฌิม เลขคณิต (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ	อันดับ
1	บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_1)	4.59	0.52	มากที่สุด	1
2	บทบาทด้านสารสนเทศ (X_2)	4.56	0.53	มากที่สุด	2
3	บทบาทด้านการตัดสินใจ (X_3)	4.53	0.61	มากที่สุด	3
รวม (X_{tot})		4.56	0.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.53$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.52$) บทบาทด้านสารสนเทศ ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.53$) และบทบาทด้านการตัดสินใจ ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.52 – 0.61 แสดงว่าการกระจายของข้อมูลน้อย ลักษณะเช่นนี้หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ และการนำองค์กร รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม (Y_{tot})

(n=224)

ด้าน	การบริหารจัดการระบบคุณภาพของ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม (Y_{tot})	มัชฌิม เลขคณิต (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ	อันดับ
1	การนำองค์กร (Y_1)	4.57	0.57	มากที่สุด	7
2	การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Y_2)	4.63	0.46	มากที่สุด	1
3	การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Y_3)	4.61	0.49	มากที่สุด	5
4	การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Y_4)	4.62	0.47	มากที่สุด	3
5	การมุ่งเน้นบุคลากร (Y_5)	4.62	0.49	มากที่สุด	4
6	การจัดการกระบวนการ (Y_6)	4.62	0.43	มากที่สุด	2
7	ผลลัพธ์ (Y_7)	4.59	0.48	มากที่สุด	6
รวม (Y_{tot})		4.61	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.43$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.46$) การจัดการกระบวนการ ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.43$) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.47$) การมุ่งเน้นบุคลากร ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.49$) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.49$) ผลลัพธ์ ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.48$) และการนำองค์กร ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.57$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.57 แสดงว่าการกระจายของข้อมูลน้อย ลักษณะเช่นนี้หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวม

(n=224)

<div>การบริหารจัดการระบบคุณภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล</div> <div>บทบาทผู้บริหาร</div>	การนำองค์กร (Y ₁)	การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Y ₂)	การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Y ₃)	การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (Y ₄)	การมุ่งเน้นบุคลากร (Y ₅)	การจัดการกระบวนการ (Y ₆)	ผลลัพธ์ (Y ₇)	Y _{tot}
บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X ₁)	.837**	.689**	.694**	.668**	.668**	.651**	.634**	.765**
บทบาทด้านสารสนเทศ (X ₂)	.811**	.655**	.669**	.625**	.658**	.641**	.602**	.737**
บทบาทด้านการตัดสินใจ (X ₃)	.884**	.698**	.656**	.648**	.645**	.605**	.632**	.755**
X _{tot}	.885**	.712**	.700**	.675**	.684**	.657**	.651**	.785**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล (Y_{tot}) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .785$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล (Y₁₋₇) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง 3 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้ การนำองค์กร ($r_{xy} = .885$) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($r_{xy} = .712$) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r_{xy} = .700$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้ การมุ่งเน้นบุคลากร ($r_{xy} = .684$) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($r_{xy} = .675$) การจัดการกระบวนการ ($r_{xy} = .657$) และผลลัพธ์ ($r_{xy} = .651$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล (Y_{tot}) กับบทบาทผู้บริหาร (X₁₋₃) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($r_{xy} = .765$) บทบาทด้านการตัดสินใจ ($r_{xy} = .755$) และบทบาทด้านสารสนเทศ ($r_{xy} = .737$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถแสดงบทบาทของผู้บริหารได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอก

สถานศึกษา เป็นผู้แทนของโรงเรียนในการร่วมกิจกรรมกับชุมชน มีความประพจน์ที่เหมาะสมกับความคาดหวังของสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรผู้ร่วมงาน อีกทั้งผู้บริหารยังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการกระจายข้อมูล รวมถึงมีทักษะการสื่อสารและการประสานงานที่ช่วยเชื่อมโยงความร่วมมือกับครู ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังคอยริเริ่มแผนงาน และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีการจัดลำดับความสำคัญและบริหารทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยุคล์ (Yukl, 2019) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรภายในองค์กร ต้องสนับสนุน ช่วยเหลือให้กำลังใจ พัฒนาบุคลากร และสร้างความร่วมมือภายในทีม เพื่อเพิ่มความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความผูกพันต่อองค์กร ความสัมพันธ์ที่ดีส่งเสริมให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานและร่วมกันผลักดันให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2567) กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารต้องประสานความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่ายในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนและงานจิตอาสา เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะผู้นำทางวิชาชีพที่สามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้ดำเนินงานได้เป้าหมายของโรงเรียนและตามมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้บทบาทผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรัตน์ ช่างเกวียน (2565) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา สุวรรณชาติ (2567) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนภายใต้ข้อกำหนดด้านคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยผู้บริหารมีการกำหนดและถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยมสู่การปฏิบัติไปยังผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน มีการสื่อสารและสร้างความผูกพันกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และมุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายและการประพจน์อย่างมีจริยธรรม มีการกำหนดกระบวนการในการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนที่กระตุ้นและทำให้เกิดนวัตกรรม จัดทำแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้นและระยะยาวและนำไปปฏิบัติจริง สามารถจัดสรรทรัพยากรและบุคลากรได้อย่างเหมาะสม รวมถึงมีการรับฟังนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดการกับข้อร้องเรียนได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการวัดผลการดำเนินการ วิเคราะห์ ทบทวนผลและขีดความสามารถของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับบุคลากร สร้างความมั่นใจด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และความสะดวกในการทำงานของบุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรสามารถพัฒนาตนเอง และจัดให้มีการบริการสิทธิประโยชน์ มีการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จัดทำรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานด้านหลักสูตร และแสดงผลลัพธ์ในทุก ๆ ด้าน ส่งผลให้การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียน

มาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา รุ่งสิทธิวรรณ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตมากที่สุด อาจเป็นผลมาจากโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการกำหนดกระบวนการในการวางแผนที่เป็นระบบและครอบคลุม ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การวางแผนดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและสารสนเทศที่ผ่านการรวบรวม ตรวจสอบ และวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้การกำหนดสมรรถนะหลักและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์มีความถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดทำแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พร้อมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลผ่านตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทำให้สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับคู่มือการรับสมัครและพิจารณารางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (2568) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หน่วยงานต้องมีขั้นตอนการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีหลักการบริหารที่ชัดเจน มีแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบในแต่ละภารกิจ รวมทั้งมีการประเมินผลตามตัวชี้วัด จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในด้านการจัดการกระบวนการ โรงเรียนมาตรฐานสากล มีการกำหนดหลักสูตรและกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารเป็นไปตามเป้าหมายคุณภาพที่กำหนดไว้ มีการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการศึกษามีมาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการทำงานที่สำคัญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะหลักของผู้เรียนและลดความแปรปรวนของการปฏิบัติงาน ที่สำคัญคือมีระบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา รวมถึงมีมาตรการด้านความปลอดภัยในการรับมือกับทุกสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานสากล นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และจะต้องดูแลความสะอาด ความปลอดภัยให้กับนักเรียน อีกทั้งด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียนมาตรฐานสากลมีการวัดผลการดำเนินการโดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อติดตามผลการดำเนินการโดยรวมของโรงเรียน มีการวิเคราะห์ ทบทวนผลการดำเนินการ และชี้ความสามารถของโรงเรียน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558) ที่ได้ระบุว่า องค์กรต้องมีการวัดและวิเคราะห์ระบบการบริหารเพื่อประกอบการตัดสินใจ เลือกรับข้อควรระวังที่ครอบคลุมให้สามารถบอกถึงความสามารถทางวิชาการได้ นำผลมาวิเคราะห์หาข้อดีหรือข้อด้อย เพื่อนำไปวางแผนปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนมาตรฐานสากลยังให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นบุคลากร โดยการสร้างความมั่นใจด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และความสะอาดในการเข้าถึงสถานที่ทำงานของบุคลากร มีนโยบายสนับสนุน โดยจัดให้มีการบริการด้านสิทธิประโยชน์ เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองตามความต้องการของบุคลากรและความต้องการของโรงเรียนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้รับในเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศในเรื่องการให้คุณค่ากับครู บุคลากร และผู้มีส่วนร่วมว่า โรงเรียนต้องแสดงถึงการเห็นคุณค่าของครูและบุคลากรโดยการสร้างความผูกพัน ความพึงพอใจ แรงจูงใจสภาพแวดล้อมการทำงาน สวัสดิการ จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

3. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาท ผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถแสดงบทบาทตามภาระหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงความเป็นผู้นำทางวิชาชีพที่สามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้ดำเนินงานได้ตามมาตรฐานสากล โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ทั้งในด้านการนำองค์กรการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน การมุ่งเน้นบุคลากร การจัดการกระบวนการ การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ตลอดจนผลลัพธ์ด้านต่าง ๆ ผู้บริหารที่มีความเข้าใจในกรอบเกณฑ์เหล่านี้อย่างชัดเจนและสามารถนำไปใช้ในการวางระบบงานของโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมทำให้กระบวนการจัดการคุณภาพมีความต่อเนื่อง มีความชัดเจน และเป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์ การสื่อสารนโยบายคุณภาพ การติดตามงาน และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารล้วนส่งผลให้ครูและบุคลากรมีความเข้าใจร่วมในเป้าหมายและสามารถดำเนินงานตามระบบคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ศรีเวียง (2561) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า เมื่อผู้บริหารปฏิบัติบทบาทต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้ระบบคุณภาพของโรงเรียนมีความชัดเจน เป็นระบบ และมีประสิทธิผลมากขึ้น การวางแผนที่ดีช่วยกำหนดทิศทางของคุณภาพ การนำองค์กรที่เข้มแข็งส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจมาตรฐานเดียวกัน และการประเมินผลที่ต่อเนื่องจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นต่อไป ซึ่งสามารถสรุปสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลต้องเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ไม่ใช่เพียงผู้บริหารงานทั่วไป
2. ระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็งด้วยข้อมูลและการวางแผนยุทธศาสตร์
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารและระบบคุณภาพมีความลึกซึ้งและเป็นธรรมชาติมากกว่าที่เคยเข้าใจ

4. ผู้บริหารคือกลไกสำคัญที่สุดที่ทำให้ระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลบรรลุผล
5. เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ที่ดีขึ้นที่เห็นว่า “คุณภาพของผู้บริหาร = คุณภาพของโรงเรียน”

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหาร ด้านการตัดสินใจ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณาแนวทางการดำเนินงานในประเด็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกันในองค์กร

2) จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการนำองค์กร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรแสดงบทบาทของตนเองที่สอดคล้องกับการนำองค์กรให้เข้มแข็ง และชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล มีการสื่อสารให้ครูและบุคลากรเข้าใจร่วมกัน นอกจากนี้ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เน้นความร่วมมือ โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน

3) จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการแสดงบทบาทของตนเองเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู โดยจัดให้มีระบบ Coaching ให้คำปรึกษาแก่ครูรายบุคคล ส่งเสริมการพัฒนานตนเองของครู เช่น การอบรมหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนมาตรฐานสากลอื่น ๆ ทำให้คุณภาพบุคลากรดีขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของผู้บริหาร นักวิชาการหรือผู้ที่สนใจทั่วไปและการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการศึกษาบทบาทผู้บริหารที่ส่งผลการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ปัทมา รุ่งสิทธิวรรณ. (2561). การบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(2), 176-195.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือสถานศึกษามาตรฐานสากล (ปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564, 26 มกราคม). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). *เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สุนิษา สุวรรณชาติ. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคใต้ กลุ่ม 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), 2374–2386.
- อภิญา ศรีเวียง. (2561). บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 137–145.
- อภิรัตน์ ช่างเกวียน. (261). บทบาทของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 93–108.
- อรุณ จิรวัดน์กุล. (2558). *สถิติทางวิทยาศาสตร์สู่สภาพเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- Best, J. W. (1970). *Research in education*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2011). *Strategic management: Concepts and cases*. (9th ed.). Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing an attitude scale*. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Mintzberg, H. (1989). *Mintzberg on management: Inside our strange world of organizations*. New York, NY: Free Press.
- Yukl, G. (2019). *Leadership in organizations*. (9th ed.). New York, NY: Pearson.